

Árjegyzék

Egész évre 4.00 ft.

Félévre 2.00 ft.

Negyedévre 1.00 ft.

Vidékre 1 ffrtal több.

Hirdetési díj:

Egész oldal 20 ffr.

Fél oldal 10 ffr.

Negyed oldal 5 ffr.

Ezen felül minden hirdetésnél 30 kr. kincstári illeték fizetendő.

SZABADSÁG.

Megjelenik hetenkint háromszor: vasárnap, kedden és csütörtökön.

A szerkesztőség a kiadóhivatal: VII-ik ker. Virág utczán 337. számán.

Ugy a kéziratok, mint a hirdetések ott vételnek fel.

„Nyitlter” sora 15 k.

Kisebb hirdetéseknel minden sora után 5 kr. és a kincstári illeték számítottatik.

Egyes szám ára 10 kr. — Számonként kizárólag a szerkesztőnél vagy a lapkiadóhivatalnál kapható.

A nyomorultak.

Mióta mai hatóságunk vette kezébe Szabadka város vagyonának kezelését, azóta a városi földeken letelepült és magának otthont szerzett szegény munkás nép rendszeres üldözésnek van kitéve.

Nem tudjuk miért.

Az a bűnük, hogy szegények s nem bírnak maguknak örökföldet venni, hanem meghuzódnak egy fél vagy egy lánca földcskén, azt turják, ássák és kinlódva napról-napra csak éldegélnék, de a haszonbért rendszerint pontosan megfizetik. Megengedjük, hogy van közöttük hanyag fizető is, sőt megengedjük azt is, hogy akad közöttük gazember is, aki lop, de ez nem indokolja azt a hatósági üldözést, mellyel földönfutókká tesznek száz és száz családokat, lebontatják házaikat, szétromboltatják kertjeiket, melyek évtizedek óta ápolva vannak s kiadják e kis telkeket nagyobb területre alakítva a birkás gazdáknak legeltetésre.

Ezen hatósági intézkedéssel csak a nyomorultak számát szaporítják, a mire a társadalomnak szüksége nincs!

Az a tolvaj, aki netalán ott lop, vajjon ha másfelé kényszerül menekülni, majd becsületes emberré válik?

Soha!

Lopni fog újra, bejön a városba s talán még veszedelmesebb lesz a társadalomra, mint amilyen volt.

Miért hozzuk fel ezeket most?

Egy kérelmet olvastunk, mely a városi közgyűléshez lett beadva s ez a panaszos kérelem adja kezünkbe a tollat, hogy csatlakozzunk a nyomorultak kérelméhez: ne üzzék el őket hajlékaikból, mert ez az üldözés nagyon, de nagyon megboszulhatja magát társadalmunkban!

Az üldözött nyomorult kérelmét közöljük egész terjedelmében:

Tekintetes közgyűlés.

Köztudomású dolog, hogy Szabadka város tulajdonát képező szántóföldeken évtizedek, — körülbelül negyven esztendő óta megtelepültek egyesek, ott házakat építettek; gyümölcsös kerteket ültettek és ma igen sok helyen a házak mellett szépen termő gyü-

mölcsös kertek virágzanak. Az ilyen letelepültek közé tartozom én is, valamint szomszédjaim, kik közül megemlíthetem Francziskovits Pál, Gilicze János, Szabó András, Paska Mátvás, Horváth Gergely, Bálint István, Nagy Péter, Fábian Pál és még körülbelül akár 100-zat is.

Mi valamennyien mindig úgy voitunk a városi hatósággal szemben mint a városnak állandó bérlői, az árveréseken elért általánbeli haszonbér összegeknél évenként minden lánca föld után 2 ffrtal többet fizettünk, ezenfelül minden 4-ik esztendőben az általunk haszonélvezett földdarabokat ugarnak hagytuk. Ezen földeket nemcsak ki nem zsákmányoltuk, hanem tudva azt hogy fölünk el nem vétetnek, trágyáztuk, javítottuk, forgattuk hogy véres verejtékű munkánk után megélhessünk belőle.

Valamennyiünknek egész élete benne fekszik ezekben a városi földekben.

Körülbelül egy év óta a városi hatóság azonban — nem tudjuk mi okból, — ezt az évtizedeken fenn álló rendszert nem csak megbontotta, de többeknek meghagyta azt is hogy 30—40 év óta fennálló házaikat bontsák le, gyümölcsös kertjeiket pusztítsák el és takarodjanak le a városi földekről. Éppen a jelen esztendőre is elvonták tőlünk ezeket a kis földrészeket, kertjeinket kiadják legeltetés alá, minket pedig több mint 100 családot földönfutókká tesznek.

Nem követelünk, ehhez jogunk nincs, habár ki mutathatók többen, hogy 40 év óta fenn áll kertünk és lakó házunk, de könyörögve jövünk a tekintetes közgyűlés elé és kegyelmet kérünk, mint a legutolsó koldus, hallgassa meg Karvázý Pál városi mérnök urat a ki legjobban ismeri a mi viszonyainkat és állítsa vissza a régi rendszert legalább azokkal szemben, a kik a haszonbéri összeget rendszeresen kifizették.

Könyörgünk százak nevében ne tegyen koldusokká bennünket a gazdag Szabadka város törvényhatósága, különösen akkor, a mikor erre sem ok, sem szükség nem forog fenn.

Alázatos könyörgésemet valamennyi társam nevében is megújítva, vagyok a tekintetes városi közgyűlésnek

alázatos szolgálója
Czibulya Pál.

Irodalom, művészet.

Színház. Ugy látszik, mintha a szezon végével Osókának az volna az elve, hogy „utánunk a vízözön”, legalább erre mutat a műsor számalmas szegénysége. Jó volna pedig arra is gondolni, hogy jövőre is hozzánk akar jönni, mert e nagy világon e

kivül számára nincsen hely. A közönség nem fogja elfeledni, hogy akkor, amidőn már nem volt rá pillanatnyi szüksége az igazgatónak, milyen eljárást követett ellene.

Hétfőn este Ruzsinszky Ilona jutalmául „A böregér” került színpadra. A jutalmazandó Rosalinda szerepét énekelte több helyen igen csinosan, játékról azonban szó sem volt. Nagyon sokat kell még neki tanulni, hogy elsőrendű szerepeket sikerrel adhasson. Egyelőre csak szép organumát lehet dicsérni. Serfőzy (Adél) a II. felvonást elkomédiázta, pedig ott éppen a nagyon komoly játékból van a komikum. A szerepek is rosszul voltak kiosztva, Vihari helyett czélszerűbb lett volna Halasival játszani Eisensteint. Rác szépen énekel, de kritikán aluli módon játszott, konfidenskedése pedig sértő a közönségre, mely iránt — akár tetszik, akár nem — tisztelettel tartozik. — Közönség közep számában volt. Megemlítjük, hogy a jutalmazandó egy szép bokrétát s koszorút kapott tiszteletből.

Felvonásközökben valami Garay nevű zeneszerző (?) operettjéből játszották a zenekar a nyitányt s énekelte Ruzsinszky egy dal. A karmester helyén Geiger Amort látuk, kit a közönség püsszegéssel vegyes tapsokkal fogadott. A zenemutatványokat pedig bátran elhagyhatták volna, mert azokat már rég ismeri mindenki, egy részét Kontiból, más részét Planquette-ból stb.

Másnap „A piros bugyellár”-t játszották meglehetősen száma közönség előtt, ami a féláru jegynek tulajdonítható, mert köznápon ez a darab aligha csinál rendes helyet mellett publikumot. Az előadás egyike volt a leggyöngyösbeknek. Serfőzy Etelnek szerepe (Zsófi) nagyobb részben komoly, de erre nem igen gondolt. Halasi (Pennás) úgy nézett ki, mint egy avult borbélyinas. Rác (Kósza) szépen elénekelte néhány dalaért tapsokat kapott. Az egész előadást különben rendetlenség jellemezte.

Színházi heti műsor Csütörtökön márczius 5-én béreltszünetben *Róhadné* Balog Etel jutalomjátékául „Az erdő szépe”. Színmű 5 felvon. Pénteken 6-án bérelt 17-ik számban Rác Gyula bucsu felleptével „Koldusdiák”. nagy operette 3 f. v. Szombaton 7-én bérelt 18-ik számban másodsor „Nagy-ratermett” ered. vigjáték írta Csiky Gergely. Vasárnap 8-án két előadás leendő. Az első d. u. fél négy órai kezdettel béreltszünetben gyermek és népéledás félárak mellett, „Tyukody Lőrincz családja Budapesten.” énekes bohózat; esteli előadás rendes árakkal bérelt 19-ik számban utolsó előadás Serfőzy Etel bucsufelleptével „Bánymária” vagy Mátvás az igazságos király” ere-

deti történeti színmű dalokkal. kezdete 7 órákor. — Hétfőn 9-én bérlét 20-ik számban utolsó és bucsu előadás a kardalosos jutalmául: „A kintornás család” eredeti énekes népszínmű 3 felvonásban.

„A hét” 9. számú czimlapját Estei Ferencz Ferdinand főherczeg arczképe díszíti. A lap tartalma érdekes és aktualis mint rendszeren. Bácskai Albert „Coquette” czim alatt a kaczer asszonyok pszichológiával foglalkozik és egy csomó szellemes ötlettel, adómával tarkítja az alapjában komoly kis tanulmányt. Sipulusz, a „Budapesti Hirlap” humoristája, egy falusi történetet mond el, melynek hősei egy virsli és az a sörét, melyet benne tatáltak. Guy de Maupassantól való a második novella. Bartóky József — új név az irodalomban — három gyönyörű költeményt közöl. Kistolóul álljon itt az egyik:

Nem vagyok. . .
Nem vagyok én költő,
Olyan vagyok épen
Mint a cigány-prímás
Ott a falu-végén.

A hegedű is rossz,
A vonó is ócska;
Nem is szép, nem is új
A bánatos nóta.

Hiába, jajeng, sir
A hegedű hurja.
Nem érti azt senki,
Csak az, a ki huzza. . .

Ezenkívül van a füzetben egy komoly czikk „Az ifjuság ereje”, mely a tornatanításról szól és ezuttal egy helyett két krónika. Andronicus egy kedvesen megírt politikohumoristikus czikkel van képviselve. Innenonnan és a rendes rovatok fejezik be a gazdag és változatos füzetet. Előfizetési ár 10 frt, 5 frt, 2frt 50 kr. Kiadóhivatal: Budapest VIII. József-körút 44. Mutatványszámok ingyen és bérmentve. Bekötési táblák darabja 1 frt 30 kr-ával.

Közgazdaság, ipar, kereskedelem.

Gazdálkodók figyelmébe. Az országos magyar gazdasági egyesület f. évi ápril hó 16—21, május 3—10. és május 13—14-ik napjain díjazással egybekötött tenyész állatvásárt és kiállítást, valamint tenyész- és használati lóvásárt és kiállítást s hizómarhakiállítást rendez és pedig ápril 16—21-ig bezárólag a tenyész-állatvásár és kiállítás tartatik meg, mely mellett megengedtetik a gazdasági gépek, szerszámok és anyagok bemutatása is. Május 3—10-ig bezárólag a tenyész- és használati lóvásár és kiállítás tartatik meg, szerszám és istálló berendezések bemutatásával, május 13. és 14-én pedig a hizómarha és sertéskiállítás. A kiállítás Budapesten, a városligetben fog megtartatni. Bejelentések a sorrend szerint mártius 15, ápril 10. és ápril 30-ig fogadtatnak el. Bővebb felvilágosítással Nagy Imre tanácsnok szolgál.

Magyar Gazdatiszti congressus. Az utolsó évek megváltozott gazdasági viszonyai és az ezek folytán a mezőgazdasággal foglalkozókra nézve sok tekintetben kedvezőtlené vált szolgálati és megélhetési feltételek, különösen a foglalkozás állandóságában bekövetkezett bizonytalanság és a szolgálati viszony megszüntetéséből, avagy az aggkorral együtt járó keresetképtelenségéből bekövetkező nyomor és pusztulás mindgyakrabban előforduló estei, — a gazdatisztek mind szélesebb körében megérlelték azon

meggyőződést, hogy a gazdatisztek erkölcsi és anyagi érdekeinek biztosítása, és egy gazdatiszti nyugdíjintézet létesítése érdekében, valamint az állásközvetítés hatályosabb szervezése terén a kezdeményező lépések megtétele szükséges és tovább nem halasztható. „A magyar korona területén foglalkozó gazdatisztek és erdészek országos segélyegyesületének választmányá” mely hivatásának megfelelőleg a gazdatisztek erkölcsi és anyagi érdekeinek előmozdításával foglalkozni eddig is kötelességének ismerte, a földbirtokos urak és gazdatisztek érdekeit egyaránt érintő eme nagyfontosságú kérdéseknek szélesebb körben való alapos megvitatása és sikeres megoldásuknak előkészítése érdekében, a több oldalról nyilvánult óhajtnak megfelelőleg: egy magyar gazdatiszti congressus megtartását elhatározta, annak helyül Budapestet, az „Országos gazdasági egyesület” szives engedélyével a Köztelék (Üllői ut 25. sz.) nagytermét, idejül f. é. május hó 6—8 napjait tűzvéden ki olyképen, hogy a congressus f. é. május hó 6-án délelőtt 10 órákor fogja megtartani megnyitó ülését, és a további ülések megtartásának idejéről önmege fog a szükséghez képest határozni. A congressus napirendjét a választmány a következőképen állapította meg: I. Elnöki megnyitó. II. A gazdatisztek erkölcsi és anyagi érdekeinek biztosítása. III. A gazdatisztek nyugdíj-intézetének felállítása. IV. A tisztis szászóli rendszer előnyei a birtokos jövedelmezése szempontjából. V. Az elhelyezésszabályozása. VI. Beadott indítványok és határozati javaslatok tárgyalása. A congressuson részt vehetnek mindazon az ügy iránt érdeklődő földbirtokos urak és gazdatisztek, a kik a congressuban való részvételüket a congressus rendezőbizottságának bejelentik és a congressuson való részvétel díjával 1 frtban megállapított részvételi díjat beküldik. E végből tisztelettel felkérjük t. czimedet, az ide mellékelt és bejelentésül szolgáló postai utalvány kitöltésére és legkésőbb f. évi ápril hó 20-ig a rendezőbizottsághoz leendő beküldésére. Különösen pedig felkérjük t. czimedet arra, hogy a congressus napirendjén levő tárgyakra vonatkozó véleményét, esetleg az ezen tárgyakkal összefüggő netaláni indítványát lehető röviden fogalmazva legkésőbb f. év márczius 15-ig ugyanezen a congressus rendező bizottságához beküldeni sziveskedjék, hogy a rendezőbizottság ezen indítványokat idejekorán tárgyalás alá vehesse, és a szükséges határozati javaslatokat a congressus elé terjeszthesse. A congressussal kapcsolatban megtartandó ismerkedési összejövetelek és esetleg rendezendő kirándulások a később kiadandó részletes programmban fognak a résztvevő tagokkal közöltetni. Miatán a congressus megtartásával a gazdatisztek körében táplált óhajtnak teljesítünk és a fennforgó nagyfontosságú kérdéseknek a földbirtokos urak és gazdatisztekre egyaránt kívánatos megoldását előmozdítjuk, azon reményünket fejezzük ki, hogy a congressuson való részvétel és az által annak erkölcsi sikere várakozásainak meg fog felelni. Hogy ez bekövetkezzék, kikérjük az ügy iránt érdeklődők szives közreműködését és különösen felkérjük t. czimedet, hogy a congressus czélját ismerősei körében minél inkább ismertetni és a részvételre minél számosabb kartartást megnyerni sziveskedjék. Budapest, 1891. február. A magyar gazdatiszti congressus rendező bizottságának megbízásából: Krocsák G. Emil.

Törvénykezés.

As új kir. táblákról. Az igazságügy-minister rendeletet bocsátott ki az összes törvényszékekhez és járásbíróságokhoz s az iránt intézkedik, hogy f. évi márczius végéig a perek még felterjeszhetők a budapest kir. táblához; ápril hó 1-től ellenben csak azok, melyek sürgős természetűek, vagy pedig a melyek a budapesti tábla területéhez tartoznak. Vett értesülésünk szerint azok a bírák, akik vidéki táblákhoz nevezettek ki, ápril hó 13—14. és 15-ik napjain még tárgyalnak, a hónap hátralevő részét május 5-ig magánügyeik, költözés stb. rendezésére fordíthatják. Egész törvényszünet ennek következtében csak a budapesti ítélőtáblánál lesz.

CSARNOK.

A civilizált oláhok.

(Folytatás és vége.)

Altalunk magyarok által elnyomott szegény románok ezt czáfoljátok meg!

De nem lehet ám! Történt itt még borzasztóbb dolog is. Nem kiméltek sem öreg, sem fiatal, sem gyermekeket, sem esecszipót. A hiena szívű oláh asszonyok kapakkal verték agyon a magyar nőket.

Hogy mily civilizált emberek Decebál utódai leirom Császár Zsigmondné borzasztó halálát. Azt hogy nem tulozok, s nem szineznek erősen, ma még élő tanukkal lehet beigazolni: Előbb betörték a fejét, lándzsával átszúrták a mellét, úgy, hogy a vér elől hátul patakként folyt: aztán egy lándzsa nyelet méhébe ütöttek — végre levették, s csak egy inget hagytak rajta. A szegény harmadnapra magához tért, s levánszorgott Fehérvárra, ott a várparancsnok, osztrák császári tiszt volt, s Horáknak hívták a nyomorult gazembert. — e szerecsetlen asszonyt nem engedte be a várba. Vissza vánszorgott a várkaputól a városi korbázig és pár nap mulva itt halt meg iszonyu kínok között.

Ugyancsak Zalathánán történt, hogy három szopós gyermeknek szemé láttára szaggatták le a nyakát.

Farkas László nemzetőri kapitányának előbb egyik, azután másik lábát vágták lefejésével; azután kezeit vagdalták le s úgy verték föbe.

Elnyomott s civilizált románok mit választok erre?

Zalathánán hétszáz (700) magyart gyilkoltak le.

A hullákat nem engedték eltemetni, hanem a kutyákat etették a magyarok holttesteivel.

Kis-Enyeden százhetvenöt magyart öltek le, Balázsfalva környékén pedig 200 magyar földbirtokos gyilkoltatott le.

Naszódon a nőket és férfiakat nemi különbség nélkül oszlopokhoz kötözték ki; azután összevagdalták s megcsontították őket a legbarbárabb módon; a nők közül némelyeknek emlőt, másoknak orrát, fülét vagdoszták le.

Maros-Vásárhelyen gróf Apor Lászlón a feldühített oláhok áldozata. Vásárhely környékén fordult elő, hogy apát, anyát és gyermekét egymásra tették s egyszerre szúrták keresztül.

Székuton Sinai László és Madaras Gábor szolgabíró házait megrohanták; utóbbit félig agyonverve hurcolták Balázsfalvára

kocsira kötöztve; s több mint 10,000 frtot érő vagyonát fölcsatolták egymás közt.

A dombai hegyre kihurczoltak egy urat; lábait levagdalták térdén alul, kezeit könyökből, azután beásták ővig a földbe. Nehogy azonban valami könyörületes lélek kiszabadítsa, két fegyveres oláh őrködött mellette, míg ki nem szenvedett. Ugyancsak:

Szélkuten László Zsigmondné elevenen megnyúzták s két leányát oda állították, hogy nézzék végig a borzalmas műtétet.

Jára községet Axentye Szever és Mikás vezénylete alatt gyújtották föl az oláhok. Axentye után Mikás volt a pretektek legvérengzőbbike, — az ő rendeletére gyilkoltak le a modern rómaiak Gerend-Kereszturon és Kocsárdon több száz ártatlan áldozatot.

A fentebbi eseteket csakis azért soroltam föl, hogy azok a humánus gondolkodású s modern nevelésű román urak, kik az oláhság civilizatori szerepéről beszélnek, vegyének végre valahára arról is tudomást, hogy akarja civilizálni az erdélyi oláhság a magyart.

Ha a magyar nemzet boszuálló lenne, akkor 1867-ben bizonyára követeli azoknak a gaz gyilkosoknak megbüntetését, kik a vérengzésben bünrészesek voltak.

Nem tette! Sőt ellenkezőleg, a legvérengzőbbek egyike, Axentye még ma is nyugdíjat huz.

Hát nem türelmes nemzet a magyar? Türelmes és nemes jellemű. A magyar közvélemény nagyon jól megérti azt, hogy az elámitott, fanatizált és felpálkázott oláhság, mely a vandalságokat elkövette, nem büntetésre, de szánalomra méltó.

De igenis, bűnösök voltak az oláhság vezetői s bűnösök ezek az izgágák ma is, mert ámitják nemcsak az oláhság elvakult részét, de bolondá szeretnék tenni az egész ezivilizált világot.

A miről álmodoztak a multban, azok az aspirációk vezeték ma is midőn az erdélyi oláhság elnyomásról mesélnek, s a magyarok barbárságával lármázzák tele az egész európai sajtót.

Hentaller érdekes röpirata könyvtári uton nem kapható. 500 példányt a szerző az E. M. K. E.-nek küldött, hogy adja el saját javára.

A mongolok régi vallása.

I.

(Un. K.) Midőn 1882-ben keléti és nyugoti mongol nyelvtanomat befejeztem, szándékom volt az előszóban a mongol nép régi vallását és szokásait röviden ismertetni. Azonban eme munkám megjelenése elmaradván, a czeleba vett ismertetés is csak szándék maradt. Midőn a Turánság sanskritját a dél-indiai tanul nyelvet nem ismertem, az annyira egyöntetű mongolságot nyelvészetileg tulbecsültem; azonban a Turánság régi vallása és szokásainak ismeretét illetőleg a mongolságot még ma is fontosabbnak tartom, mint a háromszor vagy négyszer akkora számú Török-tatárságot; mert a mongolt jelenlegi vallása sem vetkőztette ki nemzetiségéből, mint a fanatikus iszlám tette a török-tatár népekkel. Ezért határozám el a fentebbi szándékot legalább részben megvalósítani.

Ismeretes, hogy a Turánság bölesejéhez részben meglehetősen közel eső mongolság 1566 óta határozottan követi Buddha vallásának a lamaismus név alatt ismert alakját, a mely még Tibetbe jutása előtt, létrejött

földön, Éjzszak-Indiában lehetőleg el volt torzulva, állítólag a civaismus belekeveredése által. Ezen lama-vallást a mongolok sárga vallásnak (sara-sádsin) nevezik a papság sárga öltözetéből, míg az ősi vallást megvetésből fekete vallásnak (khara sádsin) hívják.

Mongolok emez ősi vallását az európaiak samanismus-nak nevezik állítólag a skr. gramana (kolduló barát) szótól. Azonban tekintve, hogy emez ősi vallás papja mongolul bō-kūn (bűvész)-nek nevezetik s a bűvész a mandsu nyelven szaman, valószínűbb, hogy ez a szó az alap. Hogy azonban a mandsu szó nem is indiai eredetű-e, ki tudná biztosan eldönteni. Az ősi vallás papja török-tatár nyelven k a m-nak hivatott, a mely összefüggni látszik a japan k a m i (isten) szóval. Minthogy a magyar t á t - o s vagy l - e z é s s e l (ugymint gyümö-l-es pro gyümöcs) t á l t - o s szónak is minden oldalú jelentése am. b ű v - ö s, azért egy eredetű lehet a tanul t o t t - i y a n (sorcellerie, bűvészet) és t o t t - i y a n (bűvész) szóval, mert egy két mássalhangzótól követett rövid hangzóju szótag egy hoszunak felel meg akárhányszor.

Még 1846-ban, midőn Kazán városában az egyetemen a mongolnyelvre hires tanszék volt, ismertette egy tanult mongol, Banzarow, őseinek vallását régi, ritka mongol iratok alapján. Minthogy eme művet nem lehetett megszerezni, még Mongolországba indulásom előtt jegyzeteket készítettem volt a mongolok fekete vallását tárgyzó munkából s a következők éppen eme jegyzetek összeállítását tartalmazzák.

Az ég, mint legfőbb istenség.

A régi vallás szerint a mongolok fogalma a legfőbb lényről olyan volt, mint sok más népé a mely szerint a látható kék égboltozatban az anyagi és szellemi legfőbb lényt imádták és tisztelték. A kék égnek (kükü tengri v kökü tenger), mint az anyagi legfőbb lénynek működését látták a légtünetekben s a föld mint a második főistenségnek termékenységében. Ezen mongol fölfo-gásból következett az, hogy a török-tatár népeknél a mongol kükü, kökü (kék) jelző kük, gök alakban „ég“ jelentést nyert.

Az örök ég (mönkö tengeri) már mint a világot kormányzó s az emberi cselekedetet igazgató legfőbb szellem, mintegy az anyagi égnek szelleme tekintetett. Egészen természetes, hogy a mongolok ezen legfőbb istenségnek semmi képmást sem csináltak. Az imák némely helyei arra mutatnak, hogy egykor az ég és föld egy volt s a tűz istenéhez való imában említették, hogy a tűz az ég és föld elválásakor jött létre. A kínaiak szintén így vélekednek. A mongolok régi vallása szerint is az ég him, a föld meg a nőtermészet kufjeje; az ég adja az életet, a föld az alakot. Ég az atya és anya a föld. Az ég határozatából születik az ember, sokszor természetfölötti uton, midőn t. i. az ég valamely nagy tervet akar a földön véghez viinni. Így a mongol hagyomány szerint a Szenbi törzs hatalmát megalapító Tabsikhai az égből egyik fejedelmű szájába esett jégdarabkából született. Bodoncsár, mongol nemzetiségi főnök az anyjára szállott fénysugárból született. Csingisz khán is a kék és örök ég határozatából jelent meg a földön a mongolok között, a ki az „ég fija“ (tengrijin köbün) címet, nem büszkeségből vette föl, hanem azért, hogy a kínai császárral egy rangu legyen.

Az ég a mongolok szerint az embereknek nem csak cselekedetét, hanem gon-

dolatát is látja, minden látó, minden tudó és igazságos bíró, innen vannak a még ma is használatos fölkiáltások: „ég te tudod, ég te légy bíró v. döntő!“ Ha e népek, fejedelmek, sőt egyesek is valamit az ég igazsága ellen cselekednek, az ég haragját csodás természeti tűnemények által nyilvánítja, mint üstökös, aszály, villámcsapás stb.

A villámsujtotta tárgyban a gonossz szellem volt, vagy be volt rondítva s az ég, mint a jónak barátja s a gonosznak, pizzoknak ellene, ez büntette meg. Innen a mongol nyelvben a villám leütése még ma is „megszánás, kegyelés“ jelentésű szók által fejeztetik ki. Az ember az ég védelme nélkül boldog nem lehet. Fgyik mongol munkába említve van, hogy egy alkalomkor Csingisz khán testvéreivel és hadvezéreivel arról beszélgetett, mi a boldogság vagy szerencse? Ki ki a maga nézete szerint fejtette meg a kérdést. Legvégre Csingisz szólt s előszámlálva azt, mitől függ a nép boldogsága, azal végezte, hogy az egész boldogság a földisteunő és az örök ég védelmében áll. Míg a perzsa A h u r a M a z d a o, Khor-muszda alakban a Mongolokhoz nem került, az „ég ura“ jelölésére, addig a kék és örök ég vitte a mongoloknál a legfőbb lény szerepét. A tengri (ég) vagy tenger szót lehetne a török-tatár taug (fény, hajnal) szótól is származtatni, de még a mongol de-ge (dagadás, magasság) gyökből is. Azonban lehet a kínai tiän (ég) szó tovább képzete is és ha a magyar isten szó nem egy a skr acsuta (incorruptible, dieu, vieillard, Vignü) szóból tanulósított assudan (acsuden id) alakkal, iehet ősi-tiän is, mert a perzsa yäzdän (isten) alakból nehéz azt kihozni.

Bálin Gábor.

A közönség köréből.*)

Nyilatkozat.

Kartásaim által, nagyságos dr. Vasdényey Géza ur, törvényszékünk elnökére vonatkozó, s az összes helybeli lapokban közöltetett nyilatkozat velem nem közöltetvén, s így nekem hozzájárulni módomban nem lévén ennél fogva kinyilatkoztatom, hogy én az említett nyilatkozatban foglalt elismerés és bizalom nyilvánításához a magam részéről hozzájárulva azt egész terjedelmében magamévá teszem.

Szabadkán 1891. évi márczius hó 2-án.
Dr. Petrovits Dusan
köz és váltó ügyvéd.

H I R E K.

Fényes esküvő ment véghez kedden d. e. 11 órakor a beltéri főtemplomban. Knöl N. es. és kir. huszár főhadnagy esküdtött örök hűséget Polyakovics Alajos nyug. tanár és földbirtokos kedves és művelt leányának Ilonának Esküvő után a díszes násznépet az öröm szülők lucullusi módon megvendégelték. A násznagy tisztet a menyasszony részéről Birkás Gyula ügyvéd viselte. Tartós boldogság kísérje e fiatal szép frigyét!

Eljegyzés. Ficzánd Mátyás a palicai vasut állomás főnökének fia, Lipót távirászt jegyet váltott Bárányos Juliskával Sebők Mihály távirászt nővérének kedves és szeretetreméltó leányával.

Kusmanovics Sándor városunk estülte honvéd tábornok, Zágrábból Budapestre utaztában sógora Regényi Lajos földbirtokosnak két napig vendége volt.

*) E rovat alattiak díjmentesek Szegk.

A helybelli kath. legényegylet 1. hó 8-án d. u. 3 órakor tartja évi közgyűlést saját helyiségében, melyre az egylet pártoló és rendes tagjait ezúton is meghívja az elnökség.

A szabadkai izraelita önszegélyző s gyámoltó egyesület 1. é. márczius 21-én a „Post szálloda“ nagytermében saját alaptörvénye javára bált rendez, mely iránt már is nagy s általános az érdeklődés. Az 50 tagból álló rendezőség a bál sikere érdekében nagyban buzgólkodik. A bál sikerét növeli még azon kedvező körülmény is, hogy bálanyául sikerült az egyesület újonnan választott elnökének nejét, Halbrohr Adolfné urnót megnyernie.

A szabadkai izr. nőegylet 1891. január 31-én rendezett hangversenye és táncmulatsága alkalmából ifj. Vojnits Sándorné szül. Rohanczy Szilárdka urnő 2 frtot felülfizetett, kinek a nőegylet köszönetét nyilvánítja.

A baromfiak védelme. A fővárosban már 1885 óta életbe van léptetve az a szabályrendelet, mely a baromfiakkal általában az élelmezésre szolgáló kisebb élő állatokkal való bánásmódot szabályozza, azok szállításmódját és élelmezését meghatározza. Az országban más helyen még nem létezik ilyen szabályrendelet, minek következtében a baromfiakkal és kisebb állatokkal a legnagyobb kegyetlenséggel bánnak el az emberek. A földművelési miniszter most egy szabályrendelet tervezetét akar kidolgoztatni a baromfiakkal való bánásmódról nézve és azt élethelvéptetés végett az összes törvényhatóságnak megküldeni szándékozik, s felkérte a főváros hatóságát, hogy a területén érvényben levő és mintául veendő szabályrendeletet hozzá terjessze fel.

Rendőri hírek. A színházban egy ezüst óra, Prokes palotája sarkán egy arany gyűrű, a kis kápolna mellett egy egy fedett ezüst óra, a bajai országúton egy viselt suba találtatott. Káros igazolás után elvesztett tárgyát átveheti a rendőri hivatalban.

Mindenféle. Nyári Adolf báró József főherceg főudvarmestere meghalt. — **Sivácson** Klein Jusztin csendőr főhadnagy bankó hamisító bandát fogott el, kik hamis egy forintostokat gyártottak. A banda tagjai 5 tekintélyes jómódu sváb, egy csavargó bolton legény, még egy órá, 130 db 1 frtost forgalomba is hoztak. — **Kassán** 325000 forintot új állandó színházat építenek. — **Lányi Gusztáv** temesvári főjegyző megőrült. A szerencsétlen 35 éves fiatal embert beszállították a városi kórház megfigyelő osztályára. — **A budapesti** császárfürdőben 1891. január 1-től február 28-ig 48 személy lakott és 25025 személy fürdött. — **Farkas Jancsi** az Alföld leghíresebb zsványát a kisteleki csendőrök 2 czimborájával együtt egy csárdában elfogták. — **Gyulafalván** (Keloza megye) a Nalácz-féle keményítő gyár leégett. A gyár biztosítva volt. — **A patríárka** megdezmált hagyatékában, a zágrabi törvényszék a vádlottakat mind felmentette. A kir. ügyész felebbezett. — **Gardasszony:** De hogy meri ezt a mesterséges vajat nekem természetes gyanánt ajánlani. **Kofa:** Ugyan kérem a nagyságot, hát az okos észszel megáldott ember nem tudna jobb vajat csinálni, mint az az okatlan tehén? — **Nagyszébenben** egy érdekes ember halt meg Maccláriu Illés személyében, ez volt az, aki a koronázás előtti országgyűlésen, mint képviselő első felszólalását így kezdte: „Domnilor“, mire oly rettenetes zugás tá-

madt, hogy tovább nem beszélhetett, kénytelen volt leülni. A magyar parlamentben ő mondotta, ki az első és utolsó olyan szót.

Kabos Ede a „Pesti Napló“ belső dolgozó társa oltázhöz vezette Fischl Jolánt. A nagyszámú násznép soraiban számos író és hírlapíró volt. — **A bazillika sorsjegyek** márczius 2-iki húzásánál a főnyereményt 20000 frtot a sorszám 15, nyerőszám 74 nyerte. — **A magyar szó diadala Pozsonyban.** A pozsonyi első takarékpénztár az évi közgyűlésen a közgyűlés tanácskozási nyelve már magyar volt. Gervai Nándor dr. elnök szakított ekkép a hagyományos szokással s adta meg az államnyelvnek az őt illető jogot. — **Indokolás. A:** Miért nem akarod Fleckelest üzlettársul fogadni? **B:** A Fleckeles egyszer jegyben járt a feleségemmel, mielőtt én nőül vettem volna. Olyan ember, aki okosabb nálam, vegyek üzlettársul? — **A boldogok.** Káplár (az ujonczokhoz): Búndások, ti nem is tudjátok, milyen jó dolgokat van itt, mint búgrisok jöttetek ide s mint emberek fogtok haza térni! — **Tárgyaláson.** Védő: Meglehetnek győződve a felől, hogy védenczem ártatlan. Bíró: (vádlotthoz.) Ha mégis ön a bűnös, vallja ki nem leszünk oly szigorúak. Vádlott: (oda kiált ügyvédjéhez.) Mit gondol ügyvéd ur, megvalljam nekik?

Vasuti menet-rendek.

(Érvényes 1890. okt. hó 1-től).

Belgrád—Zimony—Budapest.

	expr. v.	gyors. v.	szem. v.	vegyes v.
Belgrád	3.00 reg.	5.30 reg.	8.25 re.	3.20 du.
Zimony	3.12 "	6.11 "	9.00 "	3.56 "
Karlóca		7.20 "	10.46 "	6.30 est.
Ujvidék	4.43 "	7.43 "	11.16 "	7.19 "
Kiszács			11.38 "	7.58 "
Ó-Kőr		8.13 "	11.55 "	8.22 "
Verbász-Kula		8.28 "	12.18 du.	8.51 "
Hegyes-Fekh.		8.40 "	12.36 "	9.14 "
Topolya		8.57 "	1.02 "	9.47 "
Csantavér			1.21 "	10.13 "
Szabadka	6.38 "	9.46 "	2.25 "	11.28 "
Kis-Körös	7.54 "	11.06 "	4.21 "	2.13 reg.
Budapest	10.05 "	1.20 du.	7.30 es.	6.40 "

Budapest—Zimony—Belgrád.

	rel. expr.	szem. v.	gyors. v.	vegyes v.
Budapest	2.35 reg.	7.55 "	2.40 "	9.45 est.
Kis-Körös	4.37 "	11.16 "	4.59 "	1.59 reg.
Szabadka	5.50 "	1.46 "	6.26 est.	5.24 "
Csantavér		2.11 "		6.16 "
Topolya		2.34 "	6.59 "	6.48 "
Hegyes-Fekh.		2.56 "	7.16 "	7.20 "
Verbász-Kula		3.16 "	7.30 "	7.46 "
Ó-Kőr		3.34 "	7.44 "	8.15 "
Kiszács		3.51 "		8.38 "
Ujvidék	7.40 reg.	4.19 "	8.21 "	9.15 "
Karlóca		4.41 "	8.37 "	9.47 "
Zimony	9.00 "	6.35 "	9.55 "	12.18 du.
Belgrád	9.09 "	6.45 "	10.05 "	12.30 "

Szabadka—Eszék

	szem. v.	vegyes v.	vegyes v.
Szabadka	5.34 reg.	2.10 du.	6.55 est.
Tavanok	6.09 "	2.50 "	7.26 "
Bajmok	6.40 "	3.19 "	7.52 "
N.-Militics	7.26 "	4.12 "	8.34 "
Zombor	8.05 "	5.00 "	9.02 "
Frigl.-Szt.-Iván	8.36 "	5.35 "	9.29 "
Szóna	8.55 "	5.57 "	9.46 "
Gombos	9.11 "	6.16 "	10.01 "
Dálya	11.29 "		
Eszék	12.13 d. u.		

Eszék—Szabadka.

	szem. v.	vegyes v.	vegyes v.
Eszék			3.46 d. u.
Dálya	4.30 reg.		5.08 "
Gombos	5.57 "	9.15 d. e.	6.24 "
Szóna	6.13 "	9.34 "	6.46 "
Frigl.-Szt.-Iván	6.30 "	9.54 "	7.09 est.
Zombor	7.60 "	10.49 "	8.10 "
N.-Militics	7.26 "	11.13 "	8.38 "
Bajmok	8.12 "	12.00 "	9.37 "
Tavanok	8.32 "	12.22 du.	10.02 "
Szabadka	9.02 "	12.55 "	10.42 "

Szabadka—Baja.

	szem. v.	vegyes v.
Szabadka	6.45 reggel	9.45 délután
Csikéria	6.32 "	9.30 "
Bács-Almás	7.18 "	8.52 "
Bikity-Borsád	8.02 "	4.26 "
Baja	8.52 "	5.02 "

Baja—Szabadka.

	szem. v.	vegyes v.
Baja	10.26 d. e.	6.50 este
Bikity-Borsád	11.05 "	7.51 "
Bács-Almás	11.45 "	8.47 "
Csikéria	12.10 d. u.	9.21 "
Szabadka	12.40 "	10.00 "

Kis-Körös—Kalocsa. Kalocsa—Kis-Körös.

	szem. v.	vegyes v.
Kis-Körösől indul	11.27 reg.	5.10 d. u.
Kalocsára érkezik	1.07 d. u.	6.38 est.
Kalocsáról vissza indul	8.55 reg.	2.18 d. u.
Kis-Körösre érkezik	10.26 "	4.02 d. u.

(Érvényes január 15-től.)

Zentától—Szegedig.

	vegyes v.	vegyes v.
Zentáról ind.	9.10 reg.	6.06 este
Adorján	9.37 "	6.33 "
Ó-Kanizsa	10.13 "	7.09 "
Martonos	10.28 "	7.24 "
Horgos	10.48 "	7.44 "
Röszke	11.22 "	8.18 "
Szeged érk.	11.46 "	8.42 "

Szegedtől—Zentáig.

	vegyes v.	vegyes v.
Szegedtől ind.	5.14 reg.	2.30 d. u.
Röszke	5.40 "	2.56 "
Horgos	5.58 "	3.14 "
Martonos	6.34 "	3.50 "
Ó-Kanizsa	7.03 "	4.19 "
Adorján	7.28 "	4.44 "
Zenta	7.54 "	5.10 "

Ó-Becse—Szabadka.

	vegyes v.	vegyes v.
Ó-Becse	5.20 reg.	3.30 d. u.
Bács-Petrovosszellő	5.40 "	3.58 "
Mohol	6.21 "	4.30 "
Ada	6.36 "	4.46 "
Zenta érkezik	7.10 "	5.20 "
" indul	7.30 "	5.40 "
Bogaras	8. "	6.10 "
Ó-Kanizsaszállás	8.36 "	6.46 "
Békova	8.54 "	7.05 "
Szabadka	9.21 "	7.32 "

Szabadka—Ó-Becse.

	vegyes v.	vegyes v.
Szabadka	5.35 reg.	3.42 d. u.
Békova	6.05 "	4.13 "
Ó-Kanizsaszállás	6.37 "	4.45 "
Bogaras	7.01 "	5.11 "
Zenta érkezik	7.29 "	5.39 "
" indul	8.04 "	5.59 "
Ada	8.40 "	6.36 "
Mohol	9.08 "	7.04 "
Bács-Petrovosszellő	9.28 "	7.20 "
Ó-Becse	9.55 "	7.50 "

Szabadka—Pálics—Szeged.

Szabadka indul reg. 5.10, 9.51, 2.35, 6.32, 11.08
Pálicsra érk. " 5.31, 10.09, 2.51, 6.49, 11.26.
Szegedre érk. " 7.00, 11.23, 3.55, 7.54, 12.40.

Szeged—Pálics—Szabadka.

Szegedről ind. reg. 8.00, 11.58, 4.25, 8.43.
Pálicsról ind. " 9.07, 1.05, 5.43, 10.17.
Szabadka érk. " 9.22, 1.20, 6.00, 10.36.

A Budapestről Belgrád felé közlekedő vonatoknál a vegyesvonat Szabadkától, mint személyvonat közlekedik.

A vonatok közlekedési ideje a budapesti idő szerint van kitüntetve.

Főelős szerkesztő és kiadótulajdonos

SZALAY LÁSZLÓ A. ügyvéd.

